

Стрельбіцький М. Ю.
аспірант,
Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця, Україна

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-611-2-22>

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКУ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах економічної нестабільності, зростання витрат на ресурси, ускладнення логістичних зв'язків та потреби у швидкому прийнятті управлінських рішень особливого значення набуває економічна стійкість підприємства. Одним із чинників її забезпечення є належна організація пасажирських перевезень для корпоративних потреб, оскільки від безперервності доставки працівників залежить ритмічність виробничих, адміністративних і сервісних процесів. За таких умов система обліку повинна не лише фіксувати здійснені операції, а й формувати своєчасну інформаційну базу для контролю витрат, виявлення відхилень та обґрунтування антикризових управлінських рішень. У сучасних дослідженнях цифровізація обліку трактується як чинник підвищення прозорості операцій, посилення контролю за фінансовими потоками та вдосконалення інформаційного забезпечення управління, а цифрова трансформація підприємства – як засіб узгодження управлінських стратегій із новими технологічними можливостями [1; 2]. Саме тому цифрова трансформація обліку пасажирських перевезень набуває значення не технічного оновлення, а інструменту підтримання економічної стійкості підприємства.

Правові передумови для цифровізації облікових процесів в Україні є достатніми. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає загальні засади ведення бухгалтерського обліку та допускає складання первинних документів у паперовій або електронній формі [3]. Водночас Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» встановлює організаційно-правові основи використання електронних документів, їх обігу та зберігання, що створює нормативну основу для переходу підприємств до електронного середовища обробки облікової інформації [4]. Отже,

цифровізація обліку пасажирських перевезень є не лише доцільною з позиції менеджменту, а й правомірною з погляду чинного законодавства. Для підприємства це означає можливість формувати електронний ланцюг документування транспортної операції – від заявки на перевезення до узагальнення даних у реєстрах і внутрішній звітності – без втрати юридичної значущості облікової інформації [3; 4].

Для багатьох підприємств, що здійснюють перевезення працівників власним транспортом або користуються послугами сторонніх перевізників, характерною є фрагментарність інформації про транспортні операції. Дані щодо заявок на перевезення, погодження маршрутів, фактичного виконання рейсів, використання пального, часу простоїв, заповнюваності транспорту та вартості послуг нерідко накопичуються у різних документах і з різним часовим лагом потрапляють до бухгалтерського обліку. Така ситуація знижує аналітичну цінність облікових даних, ускладнює контроль за центрами витрат і не дає змоги своєчасно реагувати на перевитрати або організаційні збої. За висновками сучасних досліджень, цифровізація обліку сприяє прозорості облікових операцій, підвищує якість контролю за фінансовими потоками та забезпечує оперативніше реагування на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства [1]. Для сфери пасажирських перевезень це особливо важливо, оскільки навіть незначні затримки в надходженні облікових даних можуть призводити до повторення неефективних маршрутів, накопичення непродуктивних витрат і погіршення транспортного забезпечення персоналу.

Цифрова трансформація обліку пасажирських перевезень повинна охоплювати весь інформаційний цикл: від електронної заявки на перевезення та погодження маршруту до автоматизованого формування первинного документа про виконання рейсу, відображення витрат у системі аналітичного обліку та підготовки внутрішньої звітності. Практична цінність такого підходу полягає у формуванні єдиного цифрового контуру, в межах якого поєднуються електронний документообіг, аналітичний облік і контрольні процедури. Це дає змогу пов'язати кожную транспортну операцію з конкретним підрозділом, маршрутом, видом діяльності або центром відповідальності, а відтак – підвищити точність розподілу витрат та якість управлінського аналізу. Дослідники цифрової трансформації підприємств підкреслюють, що інтеграція цифрових можливостей із системою управління підвищує ефективність діяльності, узгоджує бізнес-процеси та створює передумови для нових моделей організації роботи [2]. У підсумку

цифровізація обліку перетворюється на засіб не лише фіксації фактів господарського життя, а й активного інформаційного супроводу управління транспортною функцією підприємства.

Важливо, щоб цифрова трансформація обліку не обмежувалася електронною формою документів, а супроводжувалася розширенням аналітичних можливостей системи. Для потреб управління пасажирськими перевезеннями доцільно формувати такі аналітичні розрізи, як маршрут, підрозділ-замовник, перевізник, транспортний засіб, водій, вид перевезення та центр відповідальності. Це створює основу для розрахунку показників, що мають безпосереднє значення для економічної стійкості підприємства: собівартості рейсу, витрат на доставку одного працівника, рівня використання місткості транспортного засобу, частки непродуктивних пробігів, відхилення фактичних витрат від планових. Завдяки цьому облік із реєстраційної підсистеми перетворюється на аналітичний інструмент раннього виявлення ризиків, перевитрат і організаційних диспропорцій. Такий підхід відповідає сучасному баченню цифровізації обліку як основи для підвищення керованості бізнес-процесів і посилення управлінського контролю [1; 2].

У системі забезпечення економічної стійкості підприємства цифровізація обліку пасажирських перевезень виконує кілька взаємопов'язаних функцій. По-перше, вона скорочує часовий розрив між господарською операцією та її відображенням в обліку. По-друге, зменшує ризик помилок, притаманних ручному введенню та дублюванню інформації. По-третє, посилює внутрішній контроль за використанням ресурсів, витратами на транспортне забезпечення працівників і дотриманням затверджених маршрутів та графіків. По-четверте, створює умови для оперативного формування управлінської звітності, необхідної для оптимізації транспортної моделі підприємства, перегляду умов взаємодії з перевізниками або коригування бюджетів. Як підкреслює ОЕСР, прискорення цифрової трансформації бізнесу в Україні пов'язане з підвищенням продуктивності, посиленням стійкості та підтримкою відновлення підприємств в умовах війни [5]. Отже, цифровізація обліку пасажирських перевезень має розглядатися як складова антикризової архітектури підприємства, а не лише як локальне вдосконалення окремих облікових процедур.

Таким чином, цифрова трансформація обліку пасажирських перевезень є важливою складовою системи забезпечення економічної стійкості підприємства. Її впровадження сприяє переходу від

фрагментарного, переважно паперового обліку до інтегрованого електронного середовища, у якому документування, аналітичне узагальнення та контроль здійснюються в режимі, максимально наближеному до реального часу. Це підвищує прозорість витрат, покращує інформаційне забезпечення управлінських рішень, розширює можливості для бюджетного та маршрутного контролю й зміцнює адаптивність підприємства до кризових змін [1–5].

Література:

1. Талах Т., Голячук Н. Цифровізація обліку для забезпечення ефективного розвитку бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-12>.
2. Губарева І., Белікова Н., Ягольницький О. Управління цифровою трансформацією підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-46>.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999. Відомості Верховної Ради України (ВВР), № 40. С. 365. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 29.03.2026).
4. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003. Відомості Верховної Ради України (ВВР). С. 275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15/ed20231231> (дата звернення: 29.03.2026).
5. Підвищення стійкості шляхом прискорення цифрової трансформації бізнесу в Україні. Paris : OECD Publishing, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1787/5d9e86a7-uk>.